

НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ „ПРЕВОДЪТ И НЕГОВИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА“, МАСАРИКОВ УНИВЕРСИТЕТ, БЪРНО, 12.05.2023 Г.

Доц. д-р Биляна Тодорова
Югозападен университет „Неофит Рилски“

На 12 май 2023 г. Катедрата по славистика на Масариковия университет беше домакин на научната конференция „Преводът и неговите предизвикателства“. Тематичните области, предложени от организаторите на конференцията, засягаха въпроси, свързани с превода и неговото преподаване в академична среда, с представянето на речници и пособия в помощ на подготовката на бъдещите преводачи, с обсъждането на спецификите на специализирания превод, със славянския художествен превод и др. Като работен език на конференцията беше обявен българският език.

Масариковият университет в Бърно е един от европейските университети с традиционно силна българистика и този форум е поредният, организиран от Катедрата по славистика в последните години. Емоционалното начало на конференцията, която започна с акапелното многогласно изпълнение на българска фолклорна песен от страна на доц. Елена Крейчова и нейните студенти българисти, изненада приятно, впечатли и вдъхнови участниците, дошли от различни университети в България и Европа да представят своите изследвания в сферата на транслатологията. Приветствие към участниците отправи доц. Вацлав Щепанек – ръководител на Катедрата по славистика при Философския факултет на Масариковия университет.

По време на конференцията бяха представени 19 доклада на българисти от четири български университета и от Българската академия на науките, от два чешки и от два унгарски университета. Докладите бяха разделени в четири секции. В първата сутрешна секция най-напред Жоржета Чолакова от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ представи своите разсъждения по въпроса за преводимостта на метафората на базата на чешките преводи на трима български поети – Пенчо Славейков, Пейо Яворов и Гео Милев. Темата за превода на метафорите беше продължена и от Дилиана Денчева от СУ „Св. Климент Охридски“, която представи доклад със заглавие „Различията в метафорогенните способности на езика – предизвикателство пред преводача“.

Магдалена Костова-Панайотова от Югозападния университет „Неофит Рилски“ постави на вниманието на участниците въпроса доколко литературата, създавана от „преведени хора“, вече може да бъде определяна като норма и доколко – като предизвикателство. Работата на секцията приключи с доклада на Веселка Ненкова от Пловдивския университет „П. Хилендарски“, в който се засяга специфичният проблем, който стои пред преводачите на художествена литература – доколко са (или не са) наложителни бележките под линия при превод на художествен текст от един език на друг.

Втората секция започна с доклада на Неда-Мария Панайотова, която съпостави различните филмови версии на „Рамаяна. Легендата за принц Рама“ от 1992 г. Мария Пилева от Института за литература към БАН представи превода на индийски реалии в творбата „Маленкий Хенрих и неговът бава“, а Ангел Пилев обърна внимание на основните проблеми, които съпътстват съвременните библейски преводи. Работата на секцията продължи с доклада на Моника Фаркаш Барати от Университета в Сегед, която разказа за особеностите на два превода на романа „Възвишение“ от Милен Русков – на унгарски и на сръбски език. Мария Дудаш от Университета „Йотвьош Лоранд“ в Будапеща направи обзор на унгарските преводи на българска литература.

Третата секция беше открита с доклада на Величко Панайотов, който обърна внимание на фоновистичната стойност като проблем на транслатологията. Елена Крейчова от Масариковия университет представи какви предизвикателства срещат преподавателят и студентите при изучаването на избираемата дисциплина „Библейските текстове в славянските преводи“. Надежда Сталянова от СУ „Св. Климент Охридски“ фокусира вниманието на участниците в конференцията върху актуалната тема доколко в настоящия момент изкуственият интелект и компютърният превод могат да заменят дейността на човека. Авторката посочи някои любопитни примери за това какви са моментните възможности на различните програми за превод и на ChatGPT при избора на подходящ превод на фразеологизми. В последния доклад от секцията Анжела Георгиева от Нов български университет представи причините българските емигрантски медии да са двуезични.

Последната секция от конференцията започна с доклад на Гинка Бакърджиева, лектор в Карловия университет в Прага, която разказа за добрите практики в обучението по превод, а Райна Танчева от ПУ „Паисий Хилендарски“ посочи своите наблюдения за мястото на договора като правен документ в обучението по специализиран превод. Докладът на Биляна Тодорова от ЮЗУ „Н. Рилски“ се фокусира върху ролята на превода на текстове на фолклорни и съвременни песни в обучението по български език за чужденци. Предизвикателствата пред преводача относно превода на универсалните мерни единици на базата на текстове от чешката и българската художествена литература бяха предмет на доклада на Радост Железарова от СУ „Св. Климент Охридски“.

Конференцията завърши с доклада на Павел Крейчи от университета домакин, в който бяха представени проблемите при предаването на наименованията на държавите на различните езици.

Конференцията беше съпътствана от множество спонтанни дискусии, които възникваха в хода на представените доклади от различните секции. Участниците изразиха своето задоволство от качеството и актуалността на представените доклади и изразиха убедеността си, че именно камерните форуми, които се превръщат в място за среща не просто на колеги, а на приятели, съидейници и съмишленици, са плодотворен и вдъхновяващ начин за представяне на предложения, наблюдения, съмнения и размишления за бъдещето на българистиката, славистиката и транслатологията.

SCIENTIFIC CONFERENCE “TRANSLATION AND ITS CHALLENGES”, MASARYK UNIVERSITY, BRNO, 12.05.2023

✉ **Dr. Bilyana Todorova, Assoc. Prof.**

Web of Science Researcher ID: D-3652-2014

Department of Bulgarian Language

Faculty of Philology

South-West University “Neofit Rilski”

66, Ivan Mihaylov St.

2700 Blagoevgrad, Bulgaria

E-mail: bilyanatodorova@swu.bg